

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDĂȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA ȘI STATUL DE DREPT EXIGENȚELE "SOCIETĂȚII CIVILE" (III)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Între disputele politice ale "tranzitiei", o temă frecvent invocată spre a se "argumenta" existența sau inexistența statului de drept, fie și numai în "doctrina" preopinienilor, este "societatea civilă"; iar ca un corolar al ei, cultura civică. În căutarea sau negarea virtușilor civice, mai ales "la alții", unii politicieni "cad pradă" unilateralității dezarmante. Ei susțin, cu certitudine arogantă și cu "aplomb găunos", teze pe care dacă le-ar analiza lucid (în cazul că ar fi receptivi la realism ori înclinații spre recunoașterea propriilor erori)

ar observa relativ lesne nu numai inconsistenta ideatică a pozițiilor în cauză, ci și nocivitatea lor socială, în sensul de "contraservicii politice" pe care și le fac singuri. Astfel, asemenea politicieni susțin că societatea civilă înseamnă "libertate nemărginită", iar prin aceasta "inutilitatea" statului, confundând relativa autonomie a structurilor societății civile față de structurile statale cu ceea ce ei numesc "adevăratele libertăți democratice" fără a le concretiza și a delimita dimensiunile acestora într-o societate democratică, a statului de

(Continuare în pag. 6)

La 15 iunie se împlinesc 105 ani de la trecerea în neființă a celui ce avea să trăiască veșnic în inimile și în conștiința tuturor românilor: inegalabilul nostru poet Mihai Eminescu.

În pag. 8, articolele: Posteritatea critică a lui Mihai Eminescu.

PLEDOARIE PENTRU ȘTIINȚĂ ÎN UMANISMUL CONTEMPORAN

Acad. ȘTEFAN MILCU

Evaluarea omului ca formă superioară de viață, ce trebuie respectată în organizarea și conducerea societăților umane, în diversitatea și structura lor, a generat apariția, la începutul Renașterii, a Umanismului. Umanismul a folosit în primul rând filosofia, istoria, arheologia și artele specifice culturii antice.

Apariția umanismului a fost considerată și ca reacție la scolastica Evului Mediu, care situa omul ca ființă cu numeroase defecte de gândire și comportament, impunând o permanentă dependență de autoritățile religioase și statele.

Această formă de umanism a fost și este considerată profană de către diferite religii care apreciază omul ca o creație divină ce impune respect și apărare de influențele și motivațiile satanice.

Relația umanismului cu știința este intimidiană în complexitatea ei, datorită implicațiilor morale și validării cunoașterii teoretice și experimentale. Acest fel de a considera implicarea științei în umanism ne obligă să selectăm contribuția adusă la cunoașterea omului, a biologiei și universului accesibil tehnicii moderne.

Din aceste puncte de vedere este caracteristică apariția în secolul al XVI-lea a primului tratat de Anatomie a omului, a Antropologiei în secolul al XVIII-lea, a Evoluționismului și Geneticii în secolul al XIX-lea și a reprezentării universului stelar și enunțării principiilor fundamentale ale drepturilor omului în relația sociale, în secolul nostru.

Cu această motivare considerăm că, fără a elimina tradiția clasică a umanismului renascent, trebuie să includem în sfera acestei noțiuni ceea ce s-a realizat în știință, în cunoașterea omului și a interrelațiilor umane cu lumea vie, planetară și a universului în uriașă lui complexitate. Știința poate să trebue să facă parte din structura umanismului contemporan.

În vederea evaluării și acreditării academice

**SEDINȚA CONSILIULUI ȘTIINȚIFIC
AL INSTITUTULUI DE STUDII
PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ
ȘI SOCIALĂ A ROMÂNIEI, DIN CADRUL
FUNDĂȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"**

Pag. 4-5

PE MARGINEA CONFERINȚEI ACAD. ANGHEL N. RUGINĂ: **SPIRU HARET- contemporanul nostru**

Spiru Haret este, neîndoilenic, una dintre cele mai reprezentative personalități ale românilor, meritele sale în organizarea învățământului pe baze științifice moderne și însuflările de marele ideal al întregirii naționale sunt încă vii, pilduitoare. Dacă n-ar fi să amintim decât faptul că pe câmpile de sânge ale Mărășeștilor, ale celorlalte mari încrâncenări din primul război mondial, cunoscut pentru noi ca Marele Război al Reîntregirii Neamului, soldații și ofițerii români se avântau în lupte însuflați de idealul unificării patriei, ideal cultivat cu pricepere și devotament îndeosebi în anii de școală, concepută și organizată de Spiru Haret, și tot am avea o imagine grăitoare despre rolul acestui mare român în istoria noastră națională.

Și cu toate acestea, cercetătorul în problemele educației românești rămâne oarecum descuprănit de puținătatea studiilor ce i s-au consacrat și mai cu seamă de redusa anvergură ideatică a acestora, limitate, cel mai adesea, la înregistrarea faptelor ca atare și mai puțin tentate să pătrundă pe firul semnificațiilor acestora până în miezul vieții noastre naționale. Iar în ultimele decenii, numele lui Spiru Haret era rostit deseori convențional, aproape

pe formal, dintr-o obligație protocolară pe cale, și aceasta, de a se stinge. Era nevoie de un eveniment, de un catalizator resurrecțional, pentru ca toată această substanță valorică difuză să se reîncheje într-o icoană vie și dimensiunile reale ale personalității lui Spiru Haret să-i fie restituise la adevarata lor valoare. Acest eveniment, acest gest resurrecțional a avut loc în anul 1991, prin înființarea Universității ce poartă numele marelui înaintaș, în cadrul Fundației "România de Mâine", concepută, ea însăși, ca un nou model de aplicare și exprimare a valorilor și tradițiilor culturale românești.

Este, aşadar, de înțeles de ce în ultima vreme, numele lui Spiru Haret revine tot mai frecvent în actualitate. Într-o actualitate marcată ea însăși de contradicții profunde, inclusiv în domeniul educației, unde problemele asupra căroră s-a concentrat Spiru Haret revin în dimensiuni și cu intensități sporite. Ceea ce, la rândul lor, îi sporesc marelui înaintaș calitatea de contemporan, de punct esențial de referință în străduința noastră generală, sau care ar trebui să fie generală, pentru depășirea crizei în care se află România. Această dialectică a

străduinței pentru regăsirea de sine a ființei noastre naționale a fost admirabil înfățișată de ANGHEL N. RUGINĂ, membru de onoare al Academiei Române și profesor la Universitatea "Spiru Haret" din cadrul Fundației "România de Mâine", într-o recentă evocare pe această temă, anume înscrisă în ciclul de comunicări organizat de Academia Română la Casa Oamenilor de Știință din București.

Să reținem mai întâi faptul că profesorul ANGHEL RUGINĂ și-a început conferința cu o idee din istoricul, filosoful și sociologul englez Arnold Joseph Toynbee (1889-1975) care spune că în viața unei națiuni, ca și a unui om, apare un moment crucial, când se ridică o misiune istorică. Spiru Haret a apărut într-un asemenea moment istoric, când, pentru români, se punea problema formării statului național unitar român. Era un moment de răscrucie, asemănător întrucătiva, cu cel în care se află România acum, în anul 1994. O epocă de tranziție de la un regim vechi la unul nou.

■ Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părlăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomețe
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
 - Acad. Alexandru Boboc
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Adrian Păunescu
 - Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudosescu
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:
- Valentin Lipatti
 - Prof. dr. Florea Dudită
 - Prof. dr. Mircea Nicolaescu
 - Prof. dr. Marin Voiculescu
 - Ion Mărgineanu
 - Dan Lăzărescu
 - Prof. dr. Ion Zară
 - Prof. dr. Constantin Mecu
 - Prof. dr. Marin Nedelea
 - Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnic
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Saraforeanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Mernea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

NOTE • INFORMAȚII • ATITUDINI

"RÂSETE ÎN PARLAMENT"

de ȘTEFAN CAZIMIR

Dintre cele nouă muze clasice, Ștefan Cazimir a ales mai întâi, în anii școlarii, pe Euterpe - muza poeziei lirice - devreme ce a debutat cu poezii în Ziarul Copiilor, la vîrstă de 11 ani. A mai curtat - o dată, în floarea adolescenței, publicând poezii în "Flacăra", pentru a o însela cu o uimitoare dăruire, cu istoria literară, fără a părăsi definitiv parodia și epigrada, în care excedează prin inteligența sa vie și umorul său înăscut. În aceste condiții, cititorii lui Ștefan Cazimir au rămas cu imaginea unui original, talentat și foarte bine documentat istoric literar, al cărui nume strălucește pe copertile unor cărți de referință despre marii clasicii și literelor române: "Caragiale - Universul comic" (1967), "Stele cardinale" - eseu despre Eminescu (1975), "Caragiale față cu Kitschul" (1983).

În primăvara acestui an, eruditul istoric literar, deputatul Ștefan Cazimir, ne-a surprins plăcut prin publicarea savuroselor sale articole care au răsunat, în aplauzele și hohotele de râs ale colegilor săi, sub cupola Parlamentului. E vorba de Râseste în Parlament apărută la Editura "Caro SRL". De mult, de lungă vreme, la noi n-a mai apărut o asemenea carte despre "Sfânta Sfintelor" din arhitectura laică, despre "cei mai buni dintre cei mai buni" - cum se zicea pe vremuri. Alesul poporului, de fapt numitul Partidului, era infailibil și fără prihană; un mic semizeu de care nimeni nu putea râde și cu care nimeni n-avea voie să glumească. Ștefan Cazimir își îngăduie să glu-

mească, să râdă, știind că "ridendo castigat mores" și fără biciuirea relelor moravuri, a prejudecătilor dogmatice, a prostiei agresive sau placide, nu se poate progrăsa spre o lume nouă. Autorul acestei savuroase cărți, întrebăt despre granița dintre glumă și seriozitate, în discursurile sale politice a răspuns, autocaracterizându-se: "Observ că această «graniță» a fost ascunsă destul de bine, ceea ce îmi oferă un motiv de satisfacție; puțină ambiguitate nu strică dacă vrei să atragi atenția. Astă însă, numai la început! Ulterior, lucrurile se împerezelis și oamenii înțeleg că, sub veșmântul glumei, miezul încearcă să fie serios". Se împletește în scrisul lui Ștefan Cazimir spiritul critic și ascuțit cu umorul intelligent, discret, biciuitor, erudit și solidă, extrasă din rădăcina, miezul documentelor și fenomenelor, cu ironia și plăcuta "băscălie". Iată-l pus în situația de a vorbi, la un moment dat, din balconul rezervat membrilor observatorului ai C.P.U.N. El se adresează Consiliului, cu un umor de bună calitate: "Îngăduiți-mi, înainte de toate, să vă cer scuze pentru faptul că vă vorbesc de sus". Sau, în alt discurs, intitulat: "Otrăvă în vin": "Vă rog să considerați prezența mea la acest microfon ca o vizită de prietenie pe care balconul o face parterului. Acordați-mi, deci, ospitalitatea și atenția cuvenite".

Ei constată că limba română trebuie să revină la funcția ei originară, aceea a expresiei naturale.

leții, pentru că prea multe cuvinte s-au poluat, s-au tocit, au devenit inexpressive. Ceea ce reușește Ștefan Cazimir, în primul rând, este să revigoreze forța expresivă a cuvintelor limbii române, să le dea temperatură și culoare, și, de ce nu, personalitate! Echivocul bine găsit dintr-un sens obișnuit și sens figurat al expresiei "de sus" - și atâtea altele de același calibru - e una din sursele abundente de umor și ironie din scrierile captivant al lui Ștefan Cazimir, dar și de revigorizare a cuvintelor brumate de sablon și de plăcă.

Se conturează în discursul scris al lui Ștefan Cazimir, pe unde spune gândurile ale umorului, probleme de o maximă gravitate și importanță pentru această fază de tranziție, se schițează portrete de senatori și deputați, mai mulți sau mai puțini iluștri sau caraghiușii, se fac inspirații calambururi care definesc situații cu forță de cuprindere a unei întregi comedii: "În ultimul timp, prin intermediul televiziunii, domnul Adrian Severin a devenit o prezență familială în căminele noastre: nici un cămin fără Severin!" (Râseste, aplauze).

Îi vedem și îi azim în scrisul lui Ștefan Cazimir pe distinții aleși ai poporului: Ion Rațiu solicitând ceva Președintelui, pe Mircea Ionescu - Quintus recitând epigrame, pe Doru Viorel Ursu care, eschivându-se să răspundă la o întrebare a causticului autor, îmbrățișează o atitudine pe care o califică "drept lipsă de virilitate" (Râs general). "În fapt, mimica și cuvintele celui chestionat erau pe de-a-nregul ale unei fetișane pudice, desprinsă parcă dintr-o baladă a lui Coșbuc. (...) Nu e rău ca fetele sfioase să primească și ele sarcini (râseste), vreau să zic, muncă de răspundere (râseste), dar sarcina ministrului de interne trebuie încreștinată unui bărbat." (Râseste, aplauze).

Râseste apreciative, aplauze, merită să primească autorul acestei plăcute și instructive cărți de la cititorii săi, care nu mă îndoiesc că vor fi foarte mulți și pe deplin satisfăcuți la lectura ei.

■ Ion Dodu BĂLAN

EXAMENE LA UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"

Atmosfera atât de specifică acestui autentic eveniment în viața studențească s-a instalat cu întregul ei cortegiu de câteva săptămâni și la Universitatea "Spiru Haret", marcându-i din plin activitatea.

Amfiteatrele, săile de cursuri și de seminarii au împrumutat și ele ceva din ambiția aceasta frumoasă și inconfundabilă, căpătând parcă un alt rost - cel impus de acest prag pe care-l reprezintă examenele. Și parcă nicicând înflorile alei din parcul Palatului Sporturilor și Culturii, culoarele facultăților nu cunosc o mai mare revârsare de tinerețe și exuberanță ca în aceste zile toride și la propriu și la figurat. Semn că majoritatea copleșitoare a studentilor, din cei peste 15000 înscrise la Universitatea "Spiru Haret", înțelegând importanța momentului, au decis să se prezinte la această sesiune de vară. Pe fețele lor senină și destinse, citești incredere și speranță. Încrederea că această sesiune va încununa strădania lor de până acum, speranța că la ora întâlnirii cu comisiile de examinare vor fi apti pentru a face dovada pregătirii lor, a capacitatii de a acumula și fixa, totodată, vastele cunoștințe dobândite, de a le sintetiza, prezentându-se într-o formă excelentă și ca o recunoaștere față de condițiile excelente de care au beneficiat pentru pregătire.

Încercăm să abordăm câțiva dintre studenții care așteaptă să intre la examene, să închegăm o discuție. Ni se răspunde cu franchețe, degajat. Dar cu condiția să păstrăm anonimatul. Înțelegem delicatețea și nevoia de discreție, consemnând doar opiniiile pe că de dense pe atât de relevante pentru a defini starea de spirit caracteristică, o mentalitate nouă în legătură cu acest moment lată cătreva.

"Examenul? O confruntare cu propriile mele cunoștințe în prezența propriei mei dascăli. Nimic altceva!". "Este o competiție cu noi în sine. Să este loială". "Merg la fiecare examen cu convingerea că-l voi lua. Altintre nu mă mai prezenta". "Sesiunea are rigorile ei. Uneori profesorii noștri parcă sunt alții. Dar sobrietatea, seriozitatea fac parte din recuzita examenului - dacă se poate spune așa.

Dar această stare nu ne inhibă. Este un moment de mare concentrare pentru toată lumea".

Sunt exagerate pretențiile examinatorilor, exigările sunt firești? - încercăm să pătrundem într-o altă zonă a acestui mic univers de preocupări. "Dacă sunt exigență? Aceasta este o stare de spirit permanentă. Aici, la "Spiru Haret", indiferent de profilul facultății sau colegiului, nu se gumește, nu se fac nici un fel de concesii. Deci nimenei nu ar putea conta pe îngăduință, pe indulgență".

Aveți subiecte pe care le preferați? "Oo, da! Dar până acum n-am avut parte de nici unul la nici una din materiile la care m-am prezentat pentru examen. Dar asta nu înseamnă că am fost descoperit. Pentru că parcurg tot ce se predă cu același interes. Și nu mă poate suspecta nimenei că fac aceasta numai pentru a-mi păstra bursa, ci pur și simplu pentru că, fiind în anul III, vreau să profit că mai mult de pe urma șederii mele în facultate, să mă pregătesc solid pentru ca, după absolvire, la întâlnirea cu viața să am șansa obținerii căt mai rapide a unui post. Să nu clachez. Se știe, lupta aceea e cea mai dură".

Din cînd în cînd, se mai aud întrebări ce dezvăluie nerăbdare, curiozitate, emoții. Ușa amfiteatrului de la Facultatea de Medicină se deschide și tânărul care apare este asaltat de întrebări. "L-am luat și basta! Baftă și vouă" - vine răspunsul lapidar și dătător de speranțe.

Și calificativele obținute până acum exprimă deopotrivă exigență cu care au înțeles să se pregătească cei care s-au prezentat la examene, precum și exigență examinatorilor care, în tot timpul anului, s-au străduit să păstreze la același înalt nivel de profesionalism și competență cursurile, seminarile, dezbaterile, testele, demonstrând efectiv, practic efortul de conexare la lumea modernă prin calitatea planurilor de învățămînt, a programelor analitice ale tuturor disciplinelor, care deschid realmente viitorilor absolvenți largi orizonturi de formare și afirmare în domeniile pentru care au optat.

■ Adela DEAC

QUO VADIS REFORMA?

ACTUALITATEA UNUI CONCEPT STRATEGIA DEZVOLTĂRII ECONOMICE (II)

Preocupări în perioada 1990-1994, în România

În sensul definit în articolul precedent, în perioada scursă după revoluția română din 1989, trebuie spus clar că nu a existat o strategie a dezvoltării economice a țării. Probabil, nici nu putea să existe pentru că ampoarea și dificultatea unei asemenea întreprinderi au depășit capacitatea de concepere și aplicare existentă nu numai în România dar și în celelalte țări foste sociale.

Doctrinele teoretice existente s-au dovedit fie puțin operative pentru soluționarea acestei sarcini, fie greu de asamblat într-un agregat coerent și național care să lumineze drumul practicilor, să contribuie la soluțarea dificultăților tranzitiei, la ameliorarea stărilor economiilor naționale și a vietii popoarelor într-un moment inedit, de răscruce, al istoriei lor milenare. Pe de altă parte, ar fi la fel de greșit și nedrept să nu fie recunoscute eforturile extraordinare întreprinse de comunitatea științifică și, mai ales, de practicieni pentru a găsi soluții, fie și parțiale la multe dintre problemele apărute. După părerea mea, este timpul să evaluăm exact materialele acumulate, părțile lor bune, cauzele esecului lor global, să alegem ce este bun în fiecare, extrăgând și dezvoltând părțile valoroase, adăugând idei noi prin reunirea fără nici un fel de prejudecată a celor care pot să contribuie la această provocare imensă, să încercăm să înaintăm pas cu pas în direcția învingerii sfidărilor ce ni le ridică o asemenea provocare.

Personal, aş clasifica preocupările pentru schițarea de strategii ale dezvoltării României, în acești ultimi patru ani, în următoarele categorii:

a) Încercări de clarificare și modelare teoretică a evoluției economiei românești. S-ar include aici "Rapoartele Postolache", "Rapoartele AGER", îndeosebi lucrările și analizele prof. N.N. Constantinescu asupra economiei naționale, Planul Rugină, expus în versiuni diferite, cu titlul general "Un miracol economic în România este încă posibil" și, de dată foarte recentă, "Schita tematică pentru elaborarea strategiei de dezvoltare social-economică a României", semnată de prof. univ. Constantin Ionete, membru de onoare al Academiei Române.

b) Platformele program ale numeroaselor partide, care cuprind substanțiale idei economice cu privire la mersul reformei astăzi la români, având însă un caracter mai eterogen, mai politicizat.

c) Planuri și programe elaborate în baza unor "filosofii de import", în special poziții ale organismelor care finanțează proiecte de dezvoltare a țării noastre în această perioadă de tranziție, ori ale unor personalități științifice de prestigiu din alte țări, cum sunt Lionel Stoleru, Milton Friedman și alții.

d) Programele guvernului ce s-au succedat în acești patru ani la conducerea statului, cel mai substanțial fiind ultimul - strategia programului de guvernare al cabinetului Văcăroiu.

e) Articole, lucrări de diferite dimensiuni, consacrate analizei perioadei de tranziție parcuse de România și reformei economice pe care o promovează sau pe care ar trebui să o promoveze.

Prin ce se caracterizează, în sine, fiecare din aceste teorii pentru elaborarea de strategii ale dezvoltării? Grupa celor teoretice, inaugurate prin studiile coordonate de profesor T. Postolache, în mai multe variante, încă la începutul anilor '90, caracterizează punctul de pornire de la care se pleacă în trecerea la noul tip de economie și anume trăsăturile de acum arhicunoscute ale economiei hipercentralizate, de comandă, definește esența, conținutul economiei de piață, ce fusese deja hotărât ca obiectiv principal al procesului dezvoltării de către puterea constituțională, căle de urmat pentru atingerea acestui obiectiv, necesitatea parcurgerii lor rapide, unele din "costurile sociale" ale acestui proces complex. Acest studiu teoretic a fost apreciat de guvern, criticat de unii teoreticieni dar trebuie spus că, indiferent de insuficiențele lui, a fost sursa de inspirație și referință pentru majoritatea demersurilor teoretice și practice ce s-au succedat în perioada următoare.

Strategia sa structurală - un pachet de măsuri a căror aplicare să ducă la edificarea unei economii de piață moderne, să ridice ponderea sectorului particular în economie, în perioada 1990-1992, la 60-70% din avuția materială, liberalizarea prețurilor, spargerea monopolului statului în sectorul bancar, de asigurări, comerț exterior, convertibilitatea leului, crearea unui nou sistem juridic pentru dereglementarea întregii vieții economice.

Între criticele ce i-au fost aduse să sublinieze, între altele, definirea greșită a acestei economii de piață, faptul că agenții economici independenți nu reprezintă, așa cum afirmau autorii studiului, o trăsătură a economiei de piață, prețurile nu sunt liber convenite între agenții economici, ci ele sunt stabilite în afara controlului agenților economici prin acțiunea "mâinii invizibile" a acțiunii legii cererii și ofertei; existența unor sisteme financiare, bancare nu este o trăsătură a economiei de piață, ci numai conținutul lor este diferit (vezi studiile lui C. Cojocaru publicate la vremea respectivă). În consecință, se propuneau: corectarea definiției economiei de piață, considerarea proprietății private drept esență a acestui tip de economie și a existenței concurenței, a legii cererii

și ofertei, a determinării prețurilor în afara voinței agenților economici, a alocării optime a resurselor; cadrul instituțional al economiei de piață trebuie astfel conceput încât să asigure libertate maximă agenților economici. În ce privește statul, el trebuie să intervină în calitate de consumator al bunurilor create, de oferant al unor bunuri neeconomici, de moderator al acțiunii agenților economici, în asigurarea securității naționale, în calitate de proprietar al unor bunuri din sectoare economice. În esență, se propun în aceste materiale critice, drept caracteristici ale noului tip de economie: transformarea celei mai mari părți a proprietății existente la acea dată în România în proprietate individuală și aceasta în maximum un an, desființarea formelor de întreprinderi existente atunci și înființarea altora, compatibile cu noul tip de proprietate, crearea unui nou cadru juridic, care să asigure funcționarea sistemului economic conform legităților sale specifice.

Studiile AGER, sintetizate în lucrările profesorului N.N. Constantinescu (vezi "Starea actuală a României și căile ieșirii din criză - 1992"), se particularizează prin detalierea datelor economice prealabile caracteristice României înainte de trecerea la obiectivul edificării economiei de piață, sublinierea lipsei unei strategii a acestei treceri

ghidate de dogme monetariste, condiții care au declanșat procesul de edificare a unui capitalism subdezvoltat, dependent, caracterizat prin redistribuirea avuției naționale în favoarea unei minorități, transformarea țării într-o piață de desfacere pentru produsele străine, dezindustrializarea țării, predominarea criteriilor ideologice în adoptarea măsurilor de politică economică, dezorganizarea și degradarea agriculturii, inflația, cronicarea șomajului de masă,egalitatea repartizării costurilor sociale, înrăutățirea indicilor demosoциali. În consecință, se propunea edificarea unei economii de piață, mixte, social-umaniste caracterizată prin pluralismul formal de proprietate, relansarea creșterii producției industriale și agricole, a turismului, sporirea rolului efortului intern în procesul dezvoltării, crearea unei economii cu specific industrial, agrar, turistic, sprijinirea agriculturii, reluarea construcțiilor civile și de suprastructură, supravegherea mișcării prețurilor, o politică comercială externă, activă, protejarea sănătății populației, imaginarea unor căi și mijloace indicate de autor pentru procurarea mijloacelor financiare necesare promovării acestor transformări.

■ Dr. Constantin MECU

SERVICIILE OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ în sprijinul politicii economice

Analiza pieței muncii ne conduce, inevitabil, și la abordarea unor probleme referitoare la conturarea unui segment al ei, și anume apariția și dezvoltarea unor servicii ale ocupării, care fac legătura între cererea și oferta de muncă, pe de o parte, iar pe de altă parte, formularea unei cereri și, respectiv, oferte chiar în cadrul acestui segment.

Serviciile ocupării pot îndeplini funcții diverse ca, de exemplu, asistența somerilor, intermediere între cererea și oferta de muncă, sursă de informații, bănci de date cu privire la starea și evoluția pieței muncii.

Serviciile ocupării pot fi un instrument al politicii ocupării, precum și un suport activ al politicii economice. Înțelegem, prin aceasta, necesitatea reacției lor eficace și cu suplete la problemele ce se ridică pe piață muncii, angajarea lor

promptă în acțiuni diversificate ce decurg din conjunctura economică.

În perioada de expansiune economică, rolul serviciilor ocupării se amplifică, contribuind la creșterea gradului de ocupare.

În perioadele de recesiune economică, serviciile ocupării sunt chemate să se adapteze noilor condiții și necesității de depășire a acestor stări; în acest sens, ele trebuie să aibă în vedere elaborarea unor programe de ocupare, dar care vizează în principal reconversia profesională (ca urmare a restrângerii locurilor de muncă), reclarea, transferul forței de muncă - toate acestea în funcție de vîrstă, aptitudinile și competențele profesionale ale categoriilor de lucrători afectați de criză.

Prezența pe piață a serviciilor ocupării impune conducederea, ges-

tiunea și sporirea eficacității gestiunii lor. Aceasta se realizează prin acțiunile pe care ele le întreprind, prin măsurile adoptate, ca și prin efectul lor economic și social. Avem în vedere funcțiile pe care serviciile ocupării le au în a intermedia pe piața muncii - între cererea și oferta de muncă - dar și în elaborarea și punerea în aplicare a unor programe de stimulare a ocupării, specifice perioadelor de relansare sau de recesiune economică.

În vederea impulsării ocupării, alături de măsurile de ordin macro-economic, sunt necesare a fi adoptate unele măsuri specifice pieței muncii, și anume: 1. Redistribuirea timpului de muncă prin: reducerea timpului de muncă; renunțarea sau chiar interdicția orelor suplimentare; prelungirea concediilor plătite; retrageri anticipate; renunțarea la cumul. 2. Redistribuirea șomajului prin stimularea angajaților tinerilor; angajarea lucrătorilor după expirarea durării de șomaj; reducerea costurilor salariale. 3. Stimularea și atragerea de lucrători în noile locuri de muncă create în domeniul infrastructurii sociale sau al serviciilor sociale de interes colectiv, ca urmare a folosirii unor credite publice.

Serviciile ocupării pot oferi date cu privire la situația ofertei și cererii de muncă, utilizând o serie de metode specifice, cum ar fi anchetele sociologice și folosirea chestionarului sau interviului, observarea evoluției pe termen scurt sau pe termen lung a populației - pe grupe de vîrstă, pe sex, pe categorii profesionale. O asemenea analiză va permite desprinderea unor concluzii referitoare la efectele, pe termen scurt și lung, ale progresului informatic și în comunicații, asupra celor ocupati în sectorul terțiar-banci, asigurări, comerț; numărul celor disponibili; realocarea timpului de muncă, pe domenii de activitate; organizarea societății. De asemenea, se pot desprinde concluzii cu privire la comportamentul tinerei generații față de o anumită cerere de muncă, tendința, uneori, de a accepta șomajul în locul ocupării, în măsura în care aceasta nu răspunde gusturilor și aspirațiilor lor. Față de asemenea stări de lucruri, guvernul trebuie să propună noi modele de creștere economică, iar serviciile ocupării să facă cunoștuțe mutațiile survenite pe piața muncii, respectiv să elaboreze programe de funcționare permanentă, programe de angajare și, în funcție de pregătire, selectarea și recrutarea personalului. Toate acestea vor fi de natură să impulsioneze atât oferta cât și cererea de muncă.

■ Prof. dr. Coralia ANGELESCU

■ Prep. drd. Gabriela MOLĂNESCU

ÎN VEDEREA LĂRGIRII ATRIBUȚIILOR, A DEZVOLTĂRII ACTIVITĂȚII SALE, PRECUM ȘI INFORMATICĂ ECONOMICĂ A FACULTĂȚII DE ECONOMIE GENERALĂ, ȘEDINȚA CONSILIULUI ȘTIINȚIFIC AL INSTITUTULUI SOCIALĂ A ROMÂNIEI DIN CADRUL

"NE PROPUNEM CERCETAREA APROFUNDATĂ ȘI RESPONSABILĂ A PROBLEMELOR FUNDAMENTALE ALE ROMÂNIEI"

Cuvântul domnului prof.dr. AURELIAN BONDREA,
președintele Fundației "România de Mâine"

După cum cunosc toți cei prezenti aici, participăm la prima ședință a Consiliului Științific al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României, institut recent înființat.

Potrivit statutului și altor reglementări legale, înființarea instituților și alegerea conducătorilor acestora se efectuează de către Consiliul de conducere al Fundației și Senatul Universității, dobândind formă legală prin hotărârea judecătoarească. Acest lucru a avut loc aproximativ cu o lună în urmă.

Cu acest prilej, vă rog să-mi permiteți să aduc un călduros salut domnului academician Nicolae N. Constantinescu, președinte ales al Consiliului și, de asemenea, ales director general al Institutului. Cred că sunt în asentimentul dumneavoastră să mulțumim domnului academician pentru că a acceptat propunerea de a fi în conducerea Consiliului și a acestui Institut de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României.

SUBLINIEZ CU ACEST PRILEJ CĂ Institutul, sub îndrumarea Consiliului științific, urmează să se ocupe de studierea aprofundată a problemelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a României în condițiile actuale. Cred că se poate spune că Institutul are un profil specific, unic în structura Fundației noastre și, de fapt, nu numai în această structură. El este astfel conceput încât să realizeze cercetarea științifică a problemelor economice în strânsă legătură cu cele sociale, ceea ce oferă posibilitatea atragerii unui mare număr de cadre, din Fundație și din afară, pentru a aborda multidisciplinară a problematicii tranzitiei în România. Așteptăm de la Institut să realizeze un program amplu de studii, de cercetări științifice, să promoveze dezvoltarea sistematică a celor mai importante și actuale aspecte privind dezbaterea economică și socială a țării.

Desigur, domnul academician N.N. Constantinescu, împreună cu dumneavoastră, veți stabili programul de cercetare al Institutului. Aș vrea să vă informez că, la nivelul conducătorii Fundației, ne gândim la un program prioritar, cu teme de cercetare în domeniile științelor socio-economice, juridice, politice,

umaniste, teme a căror studiere aprofundată impune atât participarea specialiștilor dintr-un anumit domeniu, cât și cooperarea și colaborarea specialiștilor de alte profile. Aceasta, cu atât mai mult cu cât dorim ca Institutul să se angajeze activ în examinarea și elaborarea unor soluții reclamate de redresarea economică și socială a României.

Din această perspectivă, consider că trebuie făcute eforturile necesare de cercetare și dezvoltare în următoarele direcții:

1. Definirea conceptului de tranziție în contextul României de azi și al celui de interes național, în perspectiva României de mâine - înțeles ca o necesitate imperativă pentru a determina conținutul și strategia de înfăptuire a reformelor ce se impun în această perioadă, pentru salvarea marii majorități a populației țării, a cărei existență se bazează numai pe munca proprie și care trăiește sub amenințarea sărăciei continue și a griji pentru ziua de mâine.

2. Perfectionarea conducării democratice și a societății românești bazate pe pluralismul politic și economic și pe dezvoltarea tuturor formelor de proprietate - de stat, cooperatiste și private - reprezentă o condiție esențială pentru viitorul României de mâine.

3. Învățământul, știința, cultura și sănătatea poporului constituie temelia progresului economico-social și spiritual al României de mâine.

4. Dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii de stat și cooperatiste pe principiile eficienței economice și ale economiei sociale de piață reprezentă principala cale de lichidare a șomajului și de asigurare a creșterii bunăstării cetățenilor României de mâine.

5. Libertate deplină inițiativelor pentru înființarea și dezvoltarea societăților comerciale pe baza veniturilor provenite din munca proprie în condițiile respectării stricte a normelor morale și juridice, a statului de drept.

6. Proprietatea privată creată prin înstrăinarea ilicită a patrimoniului statului - proprietate de interes public național, realizată prin contribuția întregului popor - trebuie să revină de drept la patrimoniul inițial, prejudiciile aduse urmând să fie suportate în întregime de persoanele care au beneficiat de aceste bunuri

Vineri, 3 iunie a.c., în Sala Senatului Universității "Spiru Haret" a avut loc ședința de lucru a Consiliului Științific al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României din cadrul Fundației "România de Mâine".

Pe ordinea de zi a reunii s-au aflat: cuvânt introductiv, rostit de dl. prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației "România de Mâine"; programul de cercetare al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României; discutarea și aprobarea dosarului de autoevaluare în vederea obținerii autorizației de funcționare a Secției de Cibernetică și Informatică Economică a Facultății de Economie Generală, Cibernetică și Informatică din cadrul Universității "Spiru Haret".

Consiliul a examinat, mai întâi, problemele înscrise pe ordinea de zi; apoi a analizat și aprobat programul de cercetare al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României. Programul este conceput, asemenea tuturor celor aparținând instituțiilor științifice ale Fundației "România de Mâine", astfel încât să conducă la elaborarea unor lucrări științifice de sinteză și de larg interes național. De asemenea, Consiliul a analizat și aprobat Comisia și Raportul de autoevaluare academică, prezentat de dl. prof. dr. Ion Lungu, prodecan al Facultății de Economie Generală, Cibernetică și Informatică Economică.

Ședința Consiliului a fost prezidată de domnii profesor doctor Aurelian Bondrea, președintele Fundației "România de Mâine", academician profesor N.N. Constantinescu, președintele Consiliului și director general al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României, profesor doctor Alexandru Zanfir, vicepreședinte al Fundației.

Din cuvântările rostite în cadrul lucrărilor redăm mai jos câteva extrase.

necuvenite. Reamintesc în acest sens articolul 135 din Constituția României care, la aliniamentele 2 și, respectiv, 5, prevede: "(2) Proprietatea este publică sau privată... (5) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii, ele pot fi date în administrare regilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate".

7. Înfăptuirea libertăților democratice în România și asigurarea egalității reale a tuturor cetățenilor în fața legii, fără deosebire în ceea ce privește apartenența politică, etnică, religioasă, situația materială sau ierarhia funcțiilor și a locului pe care îl ocupă în societate.

8. Supremația legii, instaurarea democrației de fapt și a statului de drept în România, lichidarea corupției, tălhăriei și criminalității - unică șansă de reabilitare a încrederii în statul de drept pentru realizarea liniștii și securității sociale și individuale a cetățenilor României de mâine.

9. Politica externă a României de mâine trebuie să slujească în orice împrejurare protejarea și promovarea intereselor naționale prin relații de colaborare cu toate statele și popoarele pe bază de avantaje reciproce, de lichidare a cauzelor genatoare de conflicte și amenințare a păcii în lume.

Înălță câteva gânduri privind activitatea de cercetare a Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României, precum și a celorlalte institute aparținând Fundației "România de Mâine".

Reamintesc, totodată, că și Consiliul Științific întrunit astăzi, pe lângă problemele de cercetare științifică, are ca obiect și conducerea învățământului superior aparținând profilului economic. După cum ști și dumneavoastră, Consiliul de Științe Economice se ocupa de învățământul superior de marketing, management și cibernetică economică. În urma apariției legii privind acreditarea instituțiilor s-a impus ca fiecare facultate, pe profilul specializărilor sale, să fie coordonată de un consiliu științific de profil. Ca urmare a acestui fapt s-a trecut la înființarea și înca două consiliu, un Consiliu de Știință Managementului și unul de Știință Marketingului, având două facultăți de acest profil.

Mai avem o facultate de cibernetică și informatică și avem în vedere și funcționarea - bineînțeles după obținerea autorizației - a unei facultăți de economie generală (urmează să se stabilească în mod concret cum se va numi după ce se definivează ce fel de specialiști va forma această facultate).

În ce privește Facultatea de Cibernetică și Informatică, și aceasta, ca toate celelalte, urmează să fie evaluată și autoevaluare ei să o facă Consiliul acestui Institut. Vă rog, deci, ca dumneavoastră să luati în discuție și să aprobați raportul de autoevaluare. Aprobarea acestui raport este o urgență, deoarece, în cursul săptămânii viitoare, documentele pentru acreditare trebuie să fie înaintate; menționez că toate celelalte consiliu au tăcut sedințe și au decis asupra calității rapoartelor facultăților respective.

Eu sunt convins că, luând în considerație personalitățile prezente în acest Consiliu, personalități care

activează în învățământul superior de la noi, personalități bine cunoscute, cu bogată experiență, precum și cooperarea cu specialiști din celelalte institute de învățământ superior din București și din țară, Institutul dvs. va reuși să elaboreze studii și lucrări de real interes național. Aceasta este scopul. Lucrările elaborate să servească atât învățământul, cât și domeniile științei și culturii. Pe baza acestor studii și cercetări, care pot fi chiar lucrări ample și tratate - deci pe baza acestora - să se ajungă la concluzii și soluții de ordin practic care pot face și obiectul unor programe de guvernare, pentru cei care sunt chemeți și au abilitatea, fiind aleși de electorat, să conducă în viitor destinele României.

Eu mă opresc aici și rog pe domnul academician Constantinescu să preia conducerea ședinței, pentru că, în final, să aprobăm ceea ce s-a propus în această ordine de zi. Pentru prima ședință cred că este destul.

"UN STUDIU PE MĂSURA EXIGENȚELOR SFÂRSITULUI DE MILENIU"

Cuvântul acad. prof. N.N.CONSTANTINESCU, președintele Consiliului și directorul general al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României

Vă mulțumesc, domnilor. Sunt bucuros că ne-am întâlnit la această ședință și ne dorim succes pentru munca noastră.

Ați primit ordinea de zi. După cuvântul introductiv al domnului președinte Aurelian Bondrea, mai avem două puncte: Programul de cercetare al Institutului de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României și dezbaterea și aprobarea dosarului de autoeva-

luare în vederea obținerii autorizației de funcționare a Secției de Cibernetică și Informatică Economică a Facultății de Economie Generală, Cibernetică și Informatică. Acest rapor va fi prezentat de prodecanul facultății, domnul prof. Ion Lungu.

Potrivit obiceiului, vă întreb dacă sunteți de acord cu ordinea de zi? Aveți observații, vreți să o mai reducem sau să o mai dezvoltăm?... Toată lumea este de acord.

Atunci, potrivit acestei ordini de zi,

A EVALUĂRII ȘI ACREDITĂRII ACADEMICE A SECȚIEI DE CIBERNETICĂ ȘI CIBERNETICĂ ȘI INFORMATICĂ DIN CADRUL UNIVERSITĂȚII "SPIRU HARET" DE STUDII PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI FUNDĂȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

să ne ocupăm de programul de cercetare, în special al Institutului nostru. Cred că fiecare dintre dumneavoastră a văzut propunerea de tematică a materialelor de la care să pornim, temele și studiile. Noi am socotit că vor fi 2-3 volume, două de studii și unul de sinteză. Eu aş vrea să vă spun opiniile cu privire la temele supuse atenției dumneavoastră, să le modificăm sau să le completăm, ca să ajungem la un numitor comun al dorințelor Consiliului și, după aceea, fiecare să-și spună părerea cu privire la ce vrea să realizeze. În al doilea rând, elaborarea studiilor, pe problematica de aici și pe cea cu care o să se mai completeze, este necesar și ar trebui să fie gata pentru o sesiune științifică în care să dezbatem rezultatele și, la sfârșit, chiar să definitivăm capitolele până la sfârșitul toamnei anului viitor, pentru ca la începutul iernii să putem da la tipar. Timp este suficient - prea mult când fac lucrarea repede și prea puțin când lași lucrurile mai incet.

Vreau să fiu concret. Acest volum va avea 500 de pagini, dar în volumul doi va trebui să abordăm niște probleme mari ale industriei, agriculturii. Toată lumea ocolește industrializarea și nu întâmplător pentru că, practic, țara se dezindustrializează. Problemele sunt de asemenea natură încă, până la urmă, am făcut reforma agrară dar ne dezorganizăm, la fel și în problemele comerțului. Deçi, al doilea volum va viza mari ramuri ale economiei naționale. Dacă vrei să le introducem în acest volum va ieși prea mare. Tot ce ați spus pe drept cuvânt va intra în volumul doi.

Domnilor, întâi de toate, va trebui să începem cu conceptul de reformă și cu problema tranzitiei și conducerea tranzitiei. Economia mondială este în continuă mișcare, mai ales în toate aceste țări estice și sud-europene. Trebuie cuprinsă problematica tranzitiei, pentru că în tranzitie sunt și țările occidentale, dar au un altfel de tranzitie. Acest concept trebuie rezolvat aici. Eu cred că este bine ca fiecare capitol să fie luat de cineva în gestiune, să facem un plan de lucru suficient de amănuntit, pe 1-2 pagini, cu paragrafe mari și subparagrafe în care să consemnăm toate elementele. Lumea este în mișcare și noi trebuie să lămurim ce este tranzitie la noi și ce este în alte locuri. Toate lucrurile acestea trebuie tratate aici. Din acest punct de vedere, cred că ar fi bine să fie paragrafe distincte pentru unele noțiuni.

Noua tranzitie este înfățișată mai mult ca un slogan politic; există o tranzitie politică, cum se zice - trecem de la un regim totalitar, care trebuie prezentat așa cum a fost în realitate, și cu ce a fost real pozitiv, și cu ce a fost negativ - trecem la o democrație pluralistă, deci de la un stat dictatorial, la un stat de drept. Dar stat de drept, nu orice fel de stat, un stat bazat pe justiția socială; la sfârșitul mileniului doi nu se poate altfel.

Lupta pentru statul de drept începe de la Revoluția franceză care cerea justiție socială. Libertate, egalitate, fraternitate - astăzi se recunoaște că acestea nu au fost realizate decât parțial. Libertate! Ce fel de libertate este aceasta dacă eu

sunt un multimilionar și ce libertate aveți dumneavoastră dacă sunteți șomeri? Toți suntem suficient de vârstnici ca să nu ne fie rușine să vorbim absolut sincer despre toate problemele, cătă ne ajută mintea să le spunem. Deci o tranzitie a statului și o tranzitie economică, de la o economie de comandă, colectivă, la o economie de piață, care după unii ar trebui să fie numai proprietate privată, după alții trebuie menținută proprietatea statului și cea privată să crească. Mai există o tranzitie legată de locul ocupat de România în economia mondială până la revoluție, vă rog să vedeați ce este pe stradă în București, care arată ca o Capitală a unei semicolonii. Și mai avem tranzitie de la o structură socială de clasă la o altă structură socială. Iată căte tranzitii avem și toate se condiționează. De aceea, din acest punct de vedere, lucrarea trebuie făcută într-un mod interdisciplinar, dar, de specialiști cunos-

cuții, pentru fiecare capitol să avem un titular care să răspundă, să-și ia colaboratori, oameni buni care să-l ajute.

A doua chestiune: lucrarea trebuie să fie o carte teoretică și fără prejudecăți, alegerea surselor să fie serioasă, dar să le vedem pe toate sau cătă mai multe. Trebuie analizat și pe teren, noi suntem pe terenul României și o analiză a realităților, așa cum ar face un sociolog, se impune.

Deci, ca să închei, eu aş zice să vă spuneti părerea dacă nu este bine ca până într-o lună de zile să ne întâlnim și să avem o dezbatere a planului de lucru, pentru ca să evităm repetările de la un capitol la altul. O să fie repetări și, de aceea, trebuie despărțite și adâncite cele care sunt necesare. Să vă pronunțați dacă sunteți de acord ca într-o lună de zile să ne mai întâlnim o dată și să discutăm nu o oră sau două, ci cătă va fi nevoie.

PROPUNERI, SUGESTII, COMPLETĂRI

Supusă dezbatării, problematica esențială a fost îmbogățită cu o seamă de propuneri, sugestii, completări. Astfel, dl. prof. dr. Constantin Vlad a formulat propunerea de a se aborda, într-un studiu de sine stătător, problema managementului tranzitiei, conducerea tranzitiei care în perspectivă este o problemă cardinală. Referindu-se la stilul de muncă al Consiliului și Institutului, vorbitorul a subliniat: "Eu cred că ar trebui să avem periodic dezbatere care potavea numeroase teme. Cred că noi - și în perspectiva celor ce s-au spus mai înainte - cred că ar trebui ca instituție neguvernamentală, dar care adună în jurul ei oameni cu înaltă calificare și de profile multidisciplinare, să luăm în dezbatere anumite documente fundamentale ale României. De pildă, planul de guvernare Văcăroiu, Acordul cu Fondul Monetar Mondial, sau, de ce nu, BUGETUL de Stat al României și Contractul de management. Aș vrea ca Institutul nostru, Consiliul să abordeze problemele cardinale ale societății românești și să ne spunem părerea în asemenea probleme fără să fim inhibați de poziția Guvernului, a Parlamentului, a partidelor politice. Noi suntem o instituție neguvernamentală, o parte a societății civile și problemele sunt ale societății românești; să le abordăm deci, cu curaj și cu dorința de a oferi în final unele soluții practice acestor probleme".

În aceeași ordine de idei, dl. prof. dr. Mihai Părlăță a subliniat necesitatea de a fi studiat în profunzime conceptul de reformă, întrucăt nici un material nu abordează astăzi problema reformei. Se spune că economia de piață este un aspect al reformei, reforma cuprinde toate domeniile, de aceea concepția de reformă va trebui să fie abordată și să se ia o atitudine clară în această problemă.

În continuarea dezbatării, dl. prof. dr. Mircea Nicolaescu a spus: "Te-

mai largi a relațiilor internaționale în procesul de tranzitie care este mult mai vast decât apare, pentru că este vorba de un fenomen important și de care se preocupă organisme internaționale, dar nu numai, pentru a spori rolul statului; implicarea lui este mult mai mare în statele occidentale în politica de protecție a populației, în procesul de tranzitie".

Propunerii, sugestii și completări

au mai fost formulate de d-nii prof. dr. Constantin Mecu, prof. dr. Emil Mihuleac, prof. dr. Coralia Angelescu, prof. dr. doc. Alexandru Zanfir, prof. dr. Augustin Gârbea, prof. dr. Constantin Enache.

S-a trecut apoi la punctul următor al ordinei de zi: Raportul de autoevaluare întocmit în vederea obținerii autorizației de funcționare provizorie a Secției de Cibernetică și Informatică Economică.

SUNT ÎNDEPLINITE CRITERIILE DE BAZĂ LA STANDARDELE DE FUNCȚIONARE CORESPUNZĂTOARE

Dând citire acestui raport, dl. prof. dr. Ion Lungu, prodecan al Facultății de Economie Generală, Cibernetică și Informatică Economică, a evidențiat, între altele, faptul că în cadrul amintitei Secții se pregătesc specialiști în analiza cantitativă a sistemelor micro și macro-economice, în fundamentele deciziilor și proiectarea sistemelor informațice de conducere economică, folosind ca instrumente modelarea cibernetică, cea statistică-matematică și tehnici ale informaticii.

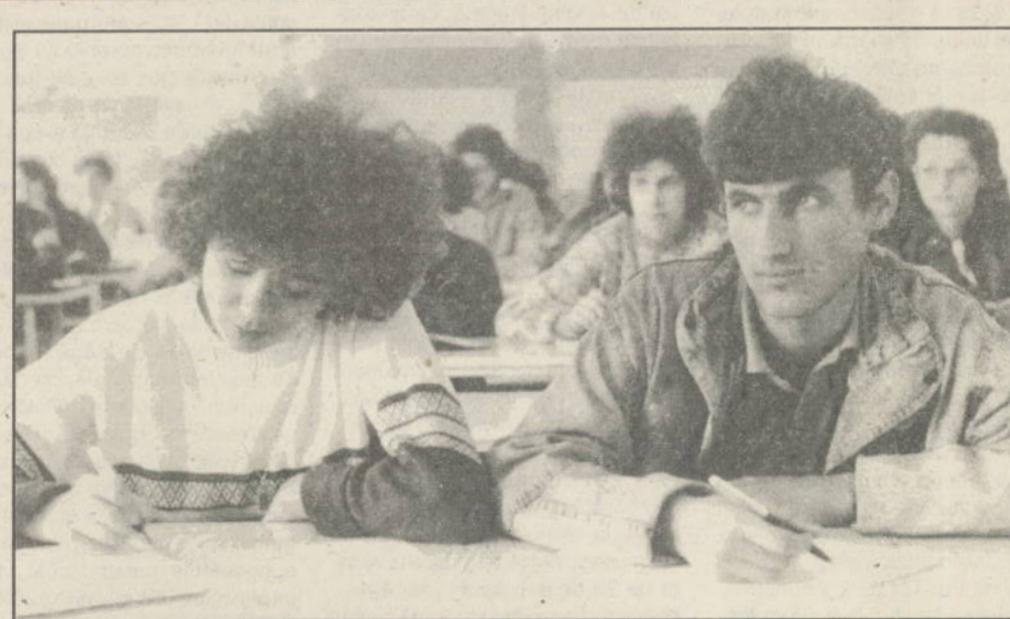
Acest domeniu interdisciplinar, având denumirea consacrată de "analiză de sisteme", permite absolvantului acestei facultăți să activeze în serviciile funcționale economice sau de informatică ale unităților economice, în compartimentele de sinteză din institutele de cercetare sau ale unor mari companii, în difuzie organisme ale sectorului public.

De asemenea, cunoștințele pe care le pune la dispoziție Secția, îi

ofere o gamă largă de alternative pentru exercitarea profesiei, cum ar fi: gestiune economică, știință afacerilor, marketing, analiza statistică a unor fenomene social-economice, proiectarea și efectuarea unor anchete și sondaje, controlul calității producției, analiza diagnostic, evaluarea performanțelor firmelor, consulting etc.

Având în vedere faptul că Secția de Cibernetică și Informatică Economică dispune de o bază materială bună, de un corp profesoral de prestigiu, că are un plan de învățământ modern în domeniu, iar studenții facultății au obținut rezultate bune în timpul celor doi ani de studiu, raportorul consideră că sunt îndeplinite criteriile de bază cerute de legea nr. 88/1993 la standardele de funcționare corespunzătoare, pentru acordarea autorizației de funcționare provizorie.

Supus la vot, raportul prezentat a fost aprobat în unanimitate.

EXIGENȚELE "SOCIETĂȚII CIVILE"

(Continuare din pag.1)

Pretenții ca acelea că "numai noi avem soluții", că electoratul s-ar fi "schimbat" și "trebuie să preluăm noi guvernarea", că toți cei care nu sunt de acord cu noi sunt "agenți ai trecutului" și, prin urmare, "antidemocratici", ca și multe alte "autocaracterizări" și "autopropulsări" în opinia publică nu izvorăsc în nici un caz din convingeri realmente democratice.

Înțelegerea rațională, coerentă a mecanismelor vieții sociale duce la concluzia că "societatea și guvernarea apar împreună și coexistă în mod necesar. Nu pot fi separate nici în gând. Ideea, ca fapt al societății, implică ideea ca fapt al guvernării", cum ar fi spus François Guizot¹. Aceeași înțelegere va fi însă seama că, în mod logic, potrivit unei filosofii politice sau sociologii a guvernării, la fel de raționale și coerente, între stat și societatea modernă există totuși deosebiri, distincții, cum avea să sesizeze Alexis de Tocqueville când a examinat democrația rezultată din "mișcări sociale convulsive" și cea creată "ca un ansamblu armănos de obiceiuri și instituții"².

Așa cum constată un analist francez al liberalismului, examinând concepțiile lui Tocqueville, rezultate din călătoria sa în America secolului trecut, "nu există contradicție între definiția <<socială>> a democrației și definiția sa <<politică>>, ele spun același lucru în două moduri diferite. Să afirmi că starea socială este democratică înseamnă să afirmi că nici un cetățean nu trebuie să asculte de alt cetățean - cu excepția cazului în care, desigur, acesta din urmă

este un agent al <<suveranității poporului>> -, și că nici un cetățean nu <<deindeplinește>> de alt cetățean; să afirmi că aici domnește suveranitatea poporului înseamnă să afirmi că fiecare ascultă doar de el însuși sau de reprezentantul său. Starea socială definește momentul negativ al democrației, suveranitatea poporului - momentul său pozitiv³.

(Este ceea ce nu sesizează sau

nu vor să observe unii politicieni ai tranzitiei de genul celor care despart societatea civilă de stat în genere și chiar de statul de drept, cum menționam mai sus (n.n. - A.B.). Revenind la concluzia analistului francez nimic nu ar fi mai concluzant decât propriile sale cuvinte, cărora ar trebui să le acorde atenție și analiștii și politicienii români: "O asemenea analiză are consecințe considerabile pentru interpretarea societăților moderne. Ea implică ideea că distincția între societatea civilă și instituția politică nu e fundamentală, deoarece nici una, nici cealaltă nu sunt ce sunt și deci nu se disting una de cealaltă decât pentru a înfăptui același proiect sau aceeași opinie. Acest proiect în sine, nu este nici social, nici politic; el cuprinde <<majoritatea acțiunilor umane>>. Spectacolul democrației în America îl conduce pe Tocqueville să pună în cauză categoriile de bază ale doctrinei liberale⁴".

Examinând raporturile dintre bogăție și săracie, dintre stăpân și slugă, dintre poruncă și ascultare, Tocqueville observase că "opinia publică intemeiată pe ordinea obișnuită a lucrurilor îi apropie (pe oameni - n.a.) de

nivelul comun și creează între ei un fel de egalitate imaginată, în ciuda inegalității reale a condițiilor lor". În fapt, cum comentează autorul "Istoriei intelectuale a liberalismului", într-o asemenea situație, a inegalității reale, oamenii devin "în mod necesar rivali sau concurenți", iar "într-o societate democratică, opinia publică, pătrunsă de sentimentul asemănării umane, privind inegalitățile ca fiind esențialmente accidentale, dacă pot să mă exprim astfel, înclină natural în sensul refuzului, dă natural căștiug de cauză acelei părți a sufletului care refuză inegalitățile, chiar accidentale: să consideri inegalitățile <<esențialmente accidentale>> înseamnă deja să le refuzi în principiu".⁵

Statul de drept, societatea civilă - dacă sunt cu adevărat democratice - nu pot să nu țină seama de asemenea realități, în contextul cărora nici un om politic realist, lucid nu se poate eriza în postura de singurul "arhitect" al progresului și prosperității, refuzând opțiunile altora, adică pluralismul opiniilor. Numai spăritele intolerante se comportă egocentric, refuză schimbul de idei, considerând că strategia lor este suficientă "pentru a transforma întreaga populație în cetățeni", cum pretindea emfatic un lider politic pentru care "societatea civilă" ar fi numai ceea ce gândește el, repetând la fiecare apariție publică și în legătură cu orice subiect că "asta e problema". Dincolo de catalogarea fără discernământ a oricărei probleme ca fiind "cea esențială", apare evident că a defini cu claritate "conținutul" și "profilul" societății civile constituie, totuși, "o problemă".

1) P. Rosanvallon, *Histoire de la civilisation en Europe*, Hachette - Pluriel, 1985, p. 333.

2) Pierre Manent, *Istoria intelectuală a liberalismului*, Editura "Humanitas", 1992, p. 158

3-4) Ibidem, p. 160.

5) Ibidem, p. 165-166.

SPIRU HARET- contemporanul nostru

(Continuare din pag.1)

Și unul din mariile merite ale lui Spiru Haret este de a fi preluat aspectele pozitive ale vechiului regim spre a le dezvoltă în continuare în noul regim. Sub acest raport, Spiru Haret a făcut legătura dintre generația anilor 1848-1859 și cea a lui 1918, anul desăvârșirii statului național unitar. Înțreaga lui activitate în promovarea învățământului și a științei românești stă sub semnul acestei legături organice, a acestei continuități firești a eforturilor de propășire națională. Reliefarea acestei idei i-a prilejuit profesorului Anghel Rugină o caldă pledoarie, adresată celor de azi, îndeosebi tineretului român, pentru reînnodarea firului continuității noastre istorice, a tradițiilor românești. Aceasta este calea Renașterii românești: aplicarea devizei "prin noi însine!", cum cerea și Spiru Haret. Ca atare - a subliniat profesorul Anghel Rugină - perioada ultimilor 50 de ani trebuie să fie analizată fără patimi politice, obiectiv, întrucât este vorba de oamenii aceleiași țări, de același neam. Tot ce s-a construit, și s-a construit mult, a fost din sudașa aceluiași popor și "noi nu pu-

tem merge mai departe decât urcând pe umerii celor dinaintea noastră".

A doua mare idee care a structurat conferința profesorului Anghel Rugină despre actualitatea lui Spiru Haret a plecat de la afirmația lui Tîțeica după care "Haret a fost un eveniment". Un eveniment chiar și sub raport biografic, a precizat savantul Anghel Rugină, care a înfățișat momente semnificative din viața lui Spiru Haret, îndeosebi din anii grei de formare a caracterului prin lupta acerbă cu asperitatele și vitregiile soartei. Născut în anul 1851 dintr-o familie ce se trăgea din răzeși moldoveni, ca primul dintre cei 5 copii, Haret resimte influența binefăcătoare a învățătorului său. Parcurge, treptă cu treptă, studiile, făcând dovada unei munci exemplare, unei voințe de fier, unui caracter integrul, însuflețit de mariile idealuri ale poporului său.

La numai 14 ani revine la laș pentru a-și lua frații sub îngrijire și timp de 8 zile călătoarește împreună, într-o căruță, la București. Obține o bursă la Liceul "Sf. Sava", își ia licența în științe matematice la vârsta de 23 de ani, apoi căștiugă prin concurs o bursă de studii în Franță, unde își ia încă o licență în Mate-

matici și una în Fizică. În 1878, în Capitala Franței, își trece teza de doctorat, fiind primul român cu un doctorat în Matematică, obținut în străinătate. Revine în țară și parcurge toate treptele învățământului, până la cea de secretar general al ministerului respectiv și de ministru titular. Cutreieră școlile țării, îndeamnă pre-tutindeni la învățătură, la muncă, la cinsti, la iubirea de patrie, înființează reviste, alcătuiește proiecte de legi.

Atribuie o mare misiune socială cadrelor didactice, îndeosebi în sprijinirea culturală și materială a pădurii țărănești. În acest context, profesorul Anghel Rugină a făcut observația, foarte interesantă, că răscoala din 1907 s-ar fi putut evita dacă erau înfăptuite cererile lui Spiru Haret. Aceasta este cel care fundamentează corelația organică dintre emanciparea culturală și cea economică a țărănimii, prilej cu care recomandă că "cel mai bun mijloc de a înnobila pe oameni este de a le spori respectul față de ei însăși".

Ultima parte a conferinței a fost consacrată lui Spiru Haret ca om de știință, prilej cu care Anghel Rugină s-a dovedit a fi, pe lângă economistul de talie internațională, pe care-l cunoaștem, un filosof al științelor clasice și moderne, dotat cu un fin simț de observație și cu acea însușire rară a cioplitorilor de altădată ai lespezilor care știau să despice granitul pe singura linie ce putea să pună în lumină o geometrie necunoscută, apărută ca prin miracol după o singură lovitură.

Semnul distinctiv al celor aleși de destin.

DIMENSIUNEA EUROPEANĂ A PROBLEMEI NATALITĂȚII

ALAIN RUZÉ
(Franța)

Așa cum spunea Paul Valéry, civilizațiile sunt muritoare. Or, civilizația noastră, europeană, riscă să dispară din cauza prăbușirii natalității.

Se știe, într-adevăr, că pentru a se perpetua, pur și simplu, o populație trebuie să aibă o rată a fecundității de 2,1 copii la o femeie. Din nefericire, în întreaga Europă, de la Atlantic la Pontul Euxin, ne aflăm deja cu mult sub această limită minimă.

Exemplul francez ni se pare foarte revelator în acest sens. În 1973, s-au înregistrat 857000 de nașteri; în 1974, acest număr scade la 801000 iar apoi, în 1975, la 745000. Cauza acestui fenomen este clară: legea care autorizează avortul, datoră ministrului sănătății, Simone Veil (democrat-creștin), primul - ministru Jacques Chirac (conservator), președintelui Republicii, Valery Giscard d'Estaing (liberal).

Rata fecundității în Franța a rămas relativ constantă - circa 1,8 - între 1975 și 1991. Începând din 1992, se produce o puternică diminuare: 759000 de nașteri în 1991 (rata de 1,77 fiind cea mai scăzută după 1945), 743000 în 1992 (o rată de 1,73), sub 700000, neîndoelnic, în 1993, potrivit statisticilor referitoare la primul semestru (rata de 1,65), în vreme ce numărul femeilor aflate la vîrstă procreării rămâne constant. Această ruptură demografică, din 1992, se explică prin criza economică și creșterea șomajului, care generează lipsa de speranță și încredere în viitor. La aceasta trebuie, de asemenea, să adăugăm atitudinea îngăduitoare, noile moduri de viață provenite de dincolo de Atlantic, pilula, avortul, numărul crescând al părinților celibatari (32% din totalul nașterilor și chiar 50% la cei între 20 și 24 de ani).

Situația înfățișată se regăsește în celelalte țări ale Europei occidentale, inclusiv în Italia (rata de fecunditate de 2,21, în 1975, față de 1,25, în 1991), Spania (2,8, în 1975 față de 1,25, în 1991) sau Portugalia (3,0, în 1967 față de 1,4, în 1991), ținuturi creștine tradiționale dar care, de aproape 20 de ani, suferă influențe anglo-saxone și neoprotestante.

De fapt, întreaga parte apuseană a continentului nostru cunoaște ceea ce demografi au denumit "sindromul fostei R.D.G.". În 1989, înaintea dispariției Zidului Berlinului, în ceea ce a devenit ulterior cel de-al 13-lea stat al Europei "celor 12" se înregistrau 200000 de nașteri la 131000 de căsătorii. În 1992, după trei ani de libertate privilegiată, beneficiind de ajutorul primei puteri economice din Europa, fostă R.D.G. nu mai înregistra decât 87000 de nașteri la 48000 de căsătorii (și 187000 de decese), rata de fecunditate nefiind decât de 0,75... Restrustrările din economie, șomajul masiv, dezamăgirea, sentimentul specific unor stări precare, absența oricărui ideal (altul decât acela al unui materialism capitalist în plină descompunere) își exercitaseră deja acțiunea.

Dar aceasta nu este ceva specific Europei occidentale; Estul continentului nostru cunoaște, de asemenea, o foarte proastă stare demografică, inclusiv Grecia ortodoxă și "europiană", cu o rată de 1,4. Institutul francez de studii demografice (I.N.E.D.) a publicat recent un studiu, în buletinul său "Populații și societăți", consacrat acestei regiuni. În el se relevă, de pildă, că fecunditatea, deja scăzută, s-a prăbușit pur și simplu, între 1990 și 1992, în Rusia (1,56), Bulgaria (1,44), Cehia (1,72), Ungaria (1,78); aceeași tendință există și în România (1,56, în 1991 și, neîndoelnic, 1,4, în 1992-1993).

România se va afla, astfel, la nivelul Austriei și Germaniei. Dar aceasta din urmă își compensează deficitul demografic (un milion de nașteri în 1964, numai 576000 în 1978, o rată de fecunditate de 1,35, în 1991) prin imigratie de 500000 de persoane anual! Se poate menționa, de altfel, și faptul că, dacă statisticile demografice franceze au generat iluzii atât de vreme, aceasta s-a datorat aportului imigrantilor din Maghreb și Africa Neagră, cu o rată înaltă a fecundității.

De altfel, unii demografi antinaționali înțeleg să rezolve această gravă problemă a scăderii natalității prin intermediul imigrărilor, ridicând numai problema plății pensiilor, faptul că sistemul francez, de pildă, după datele actuale, nu va putea decât să dea faliment în anul 2015.

Simplă coincidență, desigur, numeroase articole apărute în diverse cotidiene din Europa îi compară pe europenii albi cu africanii rasiști; astfel, în Elveția (rata de fecunditate - 1,5, în 1991), pot fi citite afirmații ca acestea: "Migratiile din țările sărace suprapopulate spre țările bogate subpopulate sunt nu numai inevitabile, ci și de dorit, mai precis, necesare dacă țările industriale nu vor să degenereze ("Journal de Genève", 13.IX.1986); "Imigratiile în Elveția va fi necesară". ("La Suisse", 15.II.1988); "O imigratie puternică: proces ineluctabil" ("Tribune de Genève", 2.III.1989); "Imigranții au folosit întotdeauna economie" ("Le Nouveau Quotidien", 25.III.1993). Or, Raportul din 1988 al O.E.C.D. (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică) - "Îmbătrânerirea demografică. Consecințe pentru politica socială" - arată că Elveția este țara care va fi cea mai afectată ca urmare a îmbătrânerii populației...

Este vorba, deci, de o problemă importantă, urgentă, națională. Așa cum scria Jean Giraudoux în "Puteri depline" (1939), planul cincinal al Franței este cel care îi va asigura, în cinci ani, o curbă ascendentă a nașterilor, o curbă descendenta a deceselor. În rest, totul nu este decât o lumânare la căpătâiul unui muribund.

Se știe, totodată, că, prin diverse măsuri familiale, este posibil să se amelioreze situația. S-a putut, de altfel, constata aceasta în fosta R.D.G. (rata de fecunditate - 1,5, în 1970, 1,94, în 1980), în Suedia, unde acest indicator a crescut la 2,1, în 1991.

Deoarece politica este "arta științei și binelui public", adică arta de a face posibil ceea ce este necesar, revine instituțiilor naționale, autorităților naționale misiunea de a lua deciziile impuse de perenitatea Statului - Națiune.

(Traducere de Constantin Florea)

CONSILIILE FUNDАIEI "ROMÂNIA DE MÂINE" - CERTĂ VOCАIE SOCIALĂ ÎN PROMOVAREA VALORILOR UMANISTE

CONLUCRAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR CU CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Îndrăznesc să pornesc de la afirmația că fizica este aceea care, pe plan științific și nu numai, a dominat de la un capăt la altul secolul XX. Într-adevăr, chiar în anul 1900, Max Planck, cel care a avut la propriu și la figurat steaua lui a zguduit din temeli blânda și bâtrâna fizică-clasică, introducând ipoteza emisiei și absorției cuantice a luminii.

Au urmat apoi, aşa cum afirmă Gamov în cartea cu același nume, "Treizeci de ani care au zguduit lumea", au fost într-adevăr anii în care fizica și-a pus pe frunte lauri unor foarte multe și inegalabile descoperiri științifice. Au urmat apoi alți 30 de ani în care, deși din punct de vedere al cunoașterii științifice, fizica a făcut mai puțin, ea s-a impus totuși mai mult ca oricând, în mod paradoxal, prin folosirea în scopuri militare a două din fenomenele descoperite în acești ani: fiziunea și fuziunea nucleară.

Oricum, prin tot ceea ce a făcut fizica în prima jumătate a secolului XX a îndreptățit marea speranță a omenirii că știința în general și mai ales lidera acesteia - fizica în particular - este în măsură să ofere soluțiile unei vieți demne și civilizate pentru populația globală.

Multe și impresionante sunt și descoperirile fizicii din a doua jumătate a secolului XX. Nu este nici locul și nici scopul acestui articol să intre în detalierea prezentării acestora. Să subliniem, totuși, faptul că speranțele omenirii au fost și mai mult amplificate în anii '70, atunci când prin descoperirile lor, alte ramuri ale științei, precum biologia, ingineria genetică și rudenile lor apropiate au început să dorească locul de lider al științei și, implicit, să solicite o creștere corespunzătoare a fondurilor atribuite de societate.

Cercetarea de fizică din România a urmat și ea, uneori în întârziere destul de mare, traseul schițat mai sus. Așa se face că în prima jumătate de secol au existat în țara noastră numai iluștri premergători, este adevărat cu autoritate și prestigiu național și internațional, dar care erau de multe ori pe cât de mari, pe atât de izolați într-un cadru universitar aflat și el în formare. Dintre aceștia au apărut însă și cei care și-au luat răspunderea aducerii cercetării și a învățământului superior de fizică din România la standardele și preocupările fizicii moderne. Decisivă a fost, în acest context, contribuția profesorilor H. Hulubei, Șerban Tîțeica, E. Bădărău și I. Agârbiceanu. Să subliniem ca o caracteristică comună a acestora, faptul că au îmbinat magistral activitatea didactică și cea de cercetare, fiind în egală măsură mari profesori și excelenți cercetători. Conceptul care se spune că se "importă" acum din țările dezvoltate a fost aplicat cu rezultate incontestabile de acești iluștri premergători în România în urmă cu 40-50 de ani. Odată cu regredarea lor dispariție s-a produs

însă și o îndepărtare treptată de la acest valoros concept. Este adevărat că Ministerul Învățământului și Ministerul Cercetării și Tehnologiei găndesc soluții pentru ca ceea ce s-a obținut valoros în activitatea unitară a învățământului superior și cercetării în țările dezvoltate să fie aplicat și în țara noastră, dar inerția în fața unor sisteme deja existente este încă mare, ceea ce va lungi perioada necesară unor rezultate evidente.

Găsim în cele expuse mai sus motivația cel puțin indirectă a interesului și sprijinului pe care Fundația "România de Mâine" - model instituțional fundamental pe concepția sociologică a valorilor, pe tradițiile naționale ale învățământului, științei și culturii românești - îl acordă științelor fizice prin creația cadrului și condițiilor ca acestea să-și urmeze destinul și menirea în anii care vin. Este evident faptul că în acest cadru nu mai trebuie învinse inerțiiile de care vorbeam mai înainte, că este posibil, în condițiile existenței voinței și dorinței necesare, să se aplique strategiile privind unirea învățământului superior cu cercetarea, așa cum se face în fundațiile din S.U.A. și din țările occidentale dezvoltate. Nu înseamnă, desigur, că eforturile vor fi mici, mai ales cele financiare, necesare creării unor laboratoare care să permită echipelor mixte de cadre didactice și studenți să efectueze cercetări competitive pe plan mondial. Această dorință de renaștere pare desigur ruptă de realitatea tristă a acestor zile, în care au fost negate de anumiți "binevoitori", jefuite și parțial distruse realizările industriale, tehnologice și educaționale ale unui popor hărăzit de Dumnezeu cu inteligență și inventivitate.

Îată de ce Fundația "România de Mâine" s-a simțit obligată, în acest context, să constituie, alături de altele, și Institutul de Învățământ Superior și Cercetare de Fizică Aplicată al căruia scop este, așa cum îl precizează numele, tocmai unirea celor două laturi și, mai ales, formarea și punerea în valoare a talentelor pentru care calitățile de bun profesor sunt egale de cele de excelent cercetător. Conceptele, obiectivele și țelurile Consiliului de Științe Fizice au fost modelate în cadrul Consiliului Fundației "România de Mâine".

În acest proces s-a desprins necesitatea creării, în cadrul Institutului, a unei Facultăți de Fizică Aplicată care urmează să-și înceapă activitatea din anul de învățământ 1994-1995. Studenții urmează să învețe și să se formeze pe parcursul a 4 ani de studii în condițiile în care doresc să devină profesori de fizică în școli generale și în licee, și 5 ani pentru cei ce doresc să se dedice învățământului superior și cercetării.

Programa de învățământ, inspirată din cele aparținând unor facultăți de fizică din țările dezvoltate, încearcă o desprindere treptată de cea practicată în învățământul de stat. Pentru a fi mai bine și mai rapid înțelesă și sublinia două aspecte care m-au frapat în perioada unui stagiu efectuat în anii 1969-1970 în Universitatea din Utrecht-Olanda. Primul, a fost legat de constatarea că pregătirea teoretică a tinerilor mei colegi veniți din România era net superioară colegilor lor de generație din Olanda; al doilea, că un student în anul trei la Facultatea de Fizică din Olanda construia pe atunci un sistem de rulare pe care la noi încercau să-l construiască ingineri electroniști cu 10-15 ani vechime, iar fizicienii, chiar cei cu o vechime similară, nici nu se gădeau că ar trebui să intre în atrăbutele lor asemenea activității. Chiar și atunci consideram și, mai ales pentru anii care ne așteaptă, consider că învățământul românesc obligă elevul și studentul să-și însușească cunoștințe pe care nu le va folosi niciodată sau extrem de puțin, dar nu-l înarmează cu ceea ce îi ușurează găsirea unui loc de muncă și onorarea acestuia prin realizări rapide și semnificative.

Facultatea noastră de Fizică Aplicată își propune ca, prin programă, să elimine, pe cât posibil, tocmăi aceste inconveniente. Îndreptățit spre utilitate și eficiență, programa de învățământ, cursurile, seminariile și, mai ales, activitățile practice vor conduce la restrângerea cursurilor cu conținut pur teoretic, pentru a lăsa locul celor care să furnizeze cunoștințele necesare despre noile tehnologii în domeniile laserilor, plasmelor, materialelor cu proprietăți speciale etc. și să facă din student un constructor pasionat al ro-

boilor cu laser, al dispozitivelor cu plasmă, al componentelor și dispozitivelor cu materiale speciale etc. Programele școlare se vor caracteriza, mai ales în ultimii ani, printr-o mare elasticitate, în sensul definitivă lor prin înțelegere cu agenții economici, astfel încât prin studenții Facultății de Fizică Aplicată să se formeze acei specialiști de care dorim și sperăm să aibă nevoie ramurile avansate ale industriei noastre peste 4-5 ani.

Profesorii de liceu formați și ei într-un asemenea spirit vor fi însăși în măsură să predea, să atragă și să pasioneze elevii pentru asemenea activități în mod obiectiv utile într-o societate care se dorește prosperă și civilizată.

Sper, spre binele țării noastre, că tineretul, și nu numai el, va înțelege că oricărui economisti, avocați, doctori, literati ar crea facultățile noastre, România are nevoie și de o intelectualitate științifică și tehnică capabilă să creeze, să dezvolte, să "pompeze" noi tehnologii moderne în industria națională, făcând-o capabilă să asigure forța economică prin care România să se impună în fața lumii și din punct de vedere economic.

Facultatea de Fizică Aplicată își va deschide de aceea porțile pentru tinerii care, începând din anul de învățământ 1994-1995, vor găsi în talentul, pasiunea și idealurile lor tăria de a spera și participa la prospereitatea României.

■ Dr. Marin IVĂSCU, președinte al Consiliului de Științe Fizice

Sunt prețioase sondajele condensate în analize, cum prețioase sunt și concluziile pentru starea de opinie vis-a-vis de problemele majore sociale. De aici convingerea potrivit căreia pot fi folosite aceste concluzii pentru cerințe ardente ale societății.

Sociologi, economisti, filozofi, istorici, psihologi, juriști și alții, cătă pot apleca temeinic cu gândirea spre adâncurile prefacerilor sociale, vor putea începe, sub aura Fundației "România de Mâine", dezbatere cătă mai deschise, mai largă, la care să se adauge exploratori ai științelor viitorului, ai revoluției în informatică, ai mutațiilor demografice, etnologice și a.m.d., cu implicații asupra statalității, habitatului, învățământului, culturii, asupra civilizației ce nu se edifică de la sine.

"OPINIA NAȚIONALĂ", cu o rubrică permanentă, chiar cu o pagină rezervată unei dezbateri de durată, cu opinii ale colegilor de la Universitatea "Spiru Haret" și de la alte institute și universități, poate aduce plusul de clarificare teoretică cerut de practica vieții publice, de redimensionările societății, în prag de mileniul trei.

Sunt de dezbatut, sub formula sondajelor, realmente fără frontiere, probleme precum: "Cursul societății umane la începutul nouului mileniu" sau "Încotro țările ce au cunoscut fiascul experimentului socialist"? Trebuie parcuse, oare, toate fazele democratizării capitaliste spre a realiza modernizarea contemporană a țărilor est-europene? Toate componentele structurilor economiei de piață se cer introduse, fază cu fază, până la alinierea completă a fostelor țări socialiste la sistemul democrat-capitalist? Acesta este drumul cel mai bun al tranzitiei? Ce preluăm cu întărietate, acut necesar și cu perspectivă totodată, spre a cuprinde, în procesul modernizării sociale, valurile noi ale democratismului și economiei?

Societatea umană, trecută prin experiența secolului XX, cunoscând revoluția tehnico-științifică, sub luminiile micro și macro-informaticii, sub care se află Terra, cere mutații și în planul valorilor sociale democratice. Răspunsurile sunt mai mult decât acute pentru multe țări, între care și România, spre a găsi experimente și practici utile în multele înnoiri din structurile societății din variate zone ale lumii. Se vor evita astfel tranzitii îndelungate, căutări prea multe și cu sacrificii și se va cuprinde dezvoltarea României într-un ansamblu de evoluții reclamate obiectiv de societatea umană de la începutul nouului mileniu.

■ Dr. docent Titu GEORGESCU

ACTUALITATEA unor dezbateri de fond

Cu mult interes am citit serialul de articole, din "OPINIA NAȚIONALĂ", "Sondaje fără frontiere", scris de profesorul universitar dr. Aurelian Bondrea. Am meditat asupra rosturilor sublinierilor sociologice ale președintelui Fundației "România de Mâine" și le-am asociat viitorului societății în general, al țării noastre în special.

A măsura "opinia națiunilor în legătură cu viitorul lor și al omenirii pominind de la teme majore" este un demers foarte important pe care profesorul Bondrea îl ridică la rangul exigențelor științifice pe care le-am întărit, în 1993, la analistul sociolog în magistratul studiu privind "Opinia națională, democrația și statul de drept", cu un

responsabil supratitlu: "Problemele țării din perspectiva țării".

Sondajele "fără frontiere" îngăduie desprinderea linilor de forță ale evoluției macro cerute de subiecți care pot fi temeinic analizați pe aria unei țări, așa cum bine se precizează: "Nivelul și valoarea analizelor depind totuși de contextele internaționale".

Întrebarea care stăruie este dacă din asemenea stări putem trage concluzii care să vizeze modul de soluționare a unor probleme majore, chiar ale dezvoltării societății, cu teorii și programe pentru statul de drept, pentru democrația dorită de opinia publică.

TUDOR VIANU

O amplă și prestigioasă dezbatere publică privind opera și personalitatea marelui om de cultură

Cea de a doua parte a dezbaterei consacrate personalității și operei lui Tudor Vianu va avea loc în ziua de luni, 13 iunie a.c., ora 11. Vor lua cuvântul: acad. Alexandru Balaci, acad. Romulus Vulcănescu, prof. dr. Ion Dodu Bălan, prof. dr. Angela Ion, prof. dr. Gheorghe Cazan, precum și scriitorii Illeana și Romulus Vulpescu, Paul Anghel, D.R. Popescu. Vor fi prezenti scriitori din Basarabia, Bucovina și Voivodina. Manifestarea se va desfășura la sediul Fundației "România de Mâine" (Palatul Sporturilor și Culturii), în Sala de Consiliu a Fundației. Accesul publicului este liber. Studenții Universității "Spiru Haret" sunt invitați în mod special.

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

POSTERITATEA CRITICĂ A LUI MIHAI EMINESCU

Mihai Eminescu (15 ianuarie 1850 - 15 iunie 1889) - "mare alchimist al verbului românesc" - cum l-a caracterizat Perpessicius - nu s-a bucurat ca poet, în timpul vieții, decât de foarte puține aprecieri elogioase, venite, mai cu seamă, din partea lui Titu Maiorescu și din partea unor membri ai Societății "Junimea" (cel dintâi cerc cultural românesc de mărime europeană și universală). În 1883, când mintea "poetului neperete" era întunecată, i-a apărut, într-un tiraj de 1000 de exemplare, primul volum de Poezii, îngrijit de Titu Maiorescu și ajuns, prin bunăvoiețea lui, în multe cercuri oficiale ale vremii. Pe la 1889, menționează Titu Maiorescu, Tânără generație se află sub influența operei poetice a lui Mihai Eminescu. Farmecul poeziei lui s-a răspândit în toate straturile publicului românesc, începând cu anul 1890, când V.G. Morțun a editat un volum (Proză și versuri), în prima jumătate a secolului XX, culminând cu cele cinci volume de poezii (primele trei apărute în 1939, 1943, 1944 și ultimele două în 1952 și 1958), tipărite de Perpessicius. Numele Poetului Național a devenit renume-postum în această perioadă.

Ca prozator, Mihai Eminescu a fost cunoscut și, în parte, recunoscut, cu deosebire, după 1902, când Titu Maiorescu a predat Academiei Române manuscrise cuprinzând aproximativ 15 000 de pagini. Ion Scurtu a tipărit, în 1904, în primă ediție, romanul *Geniu Pustiu*. A doua ediție, cu o introducere critică și note de Ion Scurtu, a apărut în 1907. Alte 9 ediții, tipărite între 1918-1970, au crescut renumele lui Mihai Eminescu. Nu au lipsit însă nici opinii nefavorabile romanului (exprimate de Eugen Lovinescu în 1908, 1909, reluate în 1920 și de Garabet Ibrăileanu, formulate în 1922). Alte proze literare (*Poveste indică*, tipărită în 1902 în "Sămănătorul" și în 1914 în *Opere complete*, volum îngrijit de A.C. Cuza, *Archaeus*, publicată de Ion Scurtu în 1905) se adaugă celor publicate între 1872-1893 (*Sărmănuș Dionis, La aniversară și Cezara*) și ele au sporit, întrucâtva, prestigiul prozei literare a lui Mihai Eminescu.

Viața lui Mihai Eminescu (1932) și *Opera lui Mihai Eminescu* (5 volume apărute între 1934-1936), scrise de G. Călinescu, au marcat o creștere considerabilă a curbei succesului lui Mihai Eminescu. Prin ele, poetul, prozatorul, gânditorul sociolog și economist, jurnalistul și criticul de temut în epoca sa a dobândit o faimă considerabilă. În iunie 1939, Academia Română, avându-l ca președinte pe Constantin Rădulescu-Motru a organizat comemorarea a 50 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu. Comunicările rostite cu acest prilej au scos în evidență prestigiul unic al lui Mihai Eminescu în cultura românească și modul cum a fost receptată opera sa în diferite culturi ale lumii (italiană, poloneză, bulgară, albaneză, greacă, iugoslavă, maghiară, slovacă, arabă, engleză, rusă, suedeza, cehă, americană, japoneză, evreiască, germană, franceză). A fost cea mai bună sesiune comemorativă de până acum. Comunicările au fost tipărite într-un singur volum (Converbirile literare, LXXII, cuprinzând 4 numere

- 6-7-8-9) în 1939 (având peste 1800 de pagini). Prin volumul *Proză literară*, ediție îngrijită de Eugen Simion și Flora Șuteu (1964), succesorul-culminal al prozei literare și-a verificat consistența. Împătimul ctitorial cercetării laboratorului spiritual al lui Mihai Eminescu - renumitul D. Panaitescu-Perpessicius - și-a încheiat crezul întră publicarea integrală a creației lui Mihai Eminescu în 1977, prin publicarea (postumă) a unui Studiu introductiv la *Opere*, VII (volumul VI apăruse în 1964).

În domeniul gândirii social-politice, recompensele premiale acordate lui Mihai Eminescu - "geniul intelectual al romanismului", cum l-a caracterizat Octavian Goga - au fost complexe și contradictorii. Pe seama scrierilor social-politice s-au

le, a pus în fața publicului vremii fragmente din personalitatea uriașă a unuia din oamenii de seamă ai culturii românești. Meritul de a fi pus în circuitul social al culturii pagini politice și literare inedite din opera lui Mihai Eminescu aparțin lui Ion Scurtu. Scrupulosul cercetător, obosit pentru prima oară în hârtișul manuscriselor inedite, în ziarele și în revistele în care publicase Mihai Eminescu, a proiectat tipărirea lor în trei volume. Primul volum, *Scrieri politice și literare* (1870-1877), având 451 de pagini, a apărut în 1905 (ultimele două nu au mai apărut). Un punct marcant în cunoașterea și în recunoașterea publicistică lui Mihai Eminescu îl reprezintă anul 1914, când a fost publicat volumul *Opere complete*, cu o Prefață

miei Române.

S-au făcut numeroase rezerve și obiecții cu privire la conținutul volumului, observându-se că ordinea articolelor și studiilor social-politice, trunchierea unora și înlocuirea unor termeni prin termeni pejorative, de-naturează conținutul exact și sen-

tia unor "imperiilor ucigașoare de nații". Profesorul Ion Crețu a contribuit, în chip esențial, la creșterea renomului lui Mihai Eminescu. Sub îngrijirea sa au apărut, în 1938/1939, patru volume de *Opere*. Ultimele trei sunt consacrate scrierilor social-politice. Ele dă o imagine globală a gândirilor și simțăminteelor Gânditorului fără de pereche al culturii românești. În 1941, sărăcinosul profesor Ion Crețu a tipărit două volume cuprinzând *Opera politică* a lui Mihai Eminescu. Cele 6 000 de exemplare au fost trimise, cu acordul lui Ion Antonescu, ostașilor care luptau pe frontul de Răsărit în scopul reîntregirii României Mari.

După 23 August 1944, critica românească a pus accentul, o bună bucată de vreme, pe poezie și proză, ocolind, cu viclenie, publicistica politică. În 1959, Consiliul de Miniștri a emis Decretul nr. 171 privind asigurarea tuturor condițiilor - inclusiv cele de ordin material - pentru continuarea și desăvârșirea acțiunii de întregire a patrimoniului cultural național prin tipărirea întregii creații a lui Mihai Eminescu.

D. Panaitescu-Perpessicius (1891-1971) Tânără, din 1939, la tipărirea integrală a operei lui Mihai Eminescu, fără o cronologie "dirijată". El fixa ca termen al editării integrale anul 2000. Ediția critică întemeiată de el s-a terminat în 1994 (16 volume) prin stăruințele unor colaboratori ai lui, în care rolul de seamă l-au avut Dimitrie Vatamanuic, Petru Creția, Al. Oprea, Anca Costa-Foru, Eugenia Oprescu și unii colaboratori externi. Acum, în anul 1994, când se comemorează 105 ani de la trecerea în neființă a "ormului deplin al culturii românești" (Constantin Noica - n.n.), se poate spune, fără săvârșire, alături de Perpessicius, că editorii operei trecuți în veșnicie "pot să doarmă liniștiți în liniștoile lor de veci", întrucât truda lor n-a fost zadarnică, fiecare dintre generațiile acestui neam împlinindu-și "în felul său datoria".

■ Ion Mihail POPESCU

Mormântul lui Mihai Eminescu din Cimitirul Bellu (București)

brodat numeroase fantezii, în care "falsa idolatrie" - care făcea din gânditor Alfa și Omega al tuturor "înțelepciunilor omenești" (G. Călinescu) - și-a pierdut aureola de-a lungul vremii. Nu-i nevoie, aici și acum, de enumerarea și caracterizarea edițiilor de opere politice tipărite în prima jumătate a secolului XX, ci doar de urmărire curbei de creștere a personalității lui Mihai Eminescu în ediții reprezentative (nici unele toate, întrucât sunt numeroase). E de menționat că, în linii mari, personalitatea sa social-politică a fost înfățișată ca prototip al spiritului național românesc și că toate ideologii de după 1900, care punneau, într-un fel sau altul, problema națională (observația apartine lui Eugen Lovinescu) își căutau precursorul sau modelul exemplar în Mihai Eminescu.

Culegere de articole dă-le lui M. Eminescu a inaugurat tipărirea scrierilor social-politice ale lui Mihai Eminescu în anul 1891. Cuprinde articole apărute în "Timpul", în anii 1880 și 1881. Sunt selectate cele care se potriveau programelor Partidului Conservator. În Prefață, Gr. Păușescu pune în relief cultul pe care Mihai Eminescu îl nutrează față de muncă și lupta sa statonnică împotriva elementelor parazitare din epoca sa. Culegerea, deși modestă și, întrucâtva, părtințitoare prin reușarea unor texte din unele articole

de A.C. Cuza (879 de pagini). E prima ediție cu caracter enciclopedic și singura de până acum. Re-produce poezii, proză, teatru, cugetări, scrieri literare, economice, politice, istorice, filosofice, sociologice, scrisori și fragmente din *Critică răjiunii pure* (în traducerea lui Mihai Eminescu) din dorința de "popularizare" și "înțelegere" a operei (cum se precizează în Prefață). Studiu introductiv anunțat pe coperta interioară nu s-a publicat, nefiind terminat la apariția volumului. El a fost, totuși, întocmit și se găsește, sub formă de manuscris, în două volume, cuprinzând peste o mie de pagini, în Biblioteca Academiei

surile precise ale lui Mihai Eminescu, ceea ce-i, desigur, adevărat, dar opera, aşa cum este ea, cu toate minusurile ei, a trezit un mare interes în epocă.

D. Murărașu, preocupat de analiza gândirii politice a lui Mihai Eminescu, i-a consacrat numeroase studii și a întocmit și comentariat patru ediții de *Scrieri politice*. Prima a apărut în 1931. A avut un succes enorm. Următoarele, mult mai migăloase sub aspectul comentariilor, au reînnoit interesul considerabil al publicului românesc față de concepția lui Mihai Eminescu despre muncă, stat, culturi, progres, civilizație, întărirea naționului român, așezată la răspândire.

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamentele se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sect. 1 București - România.

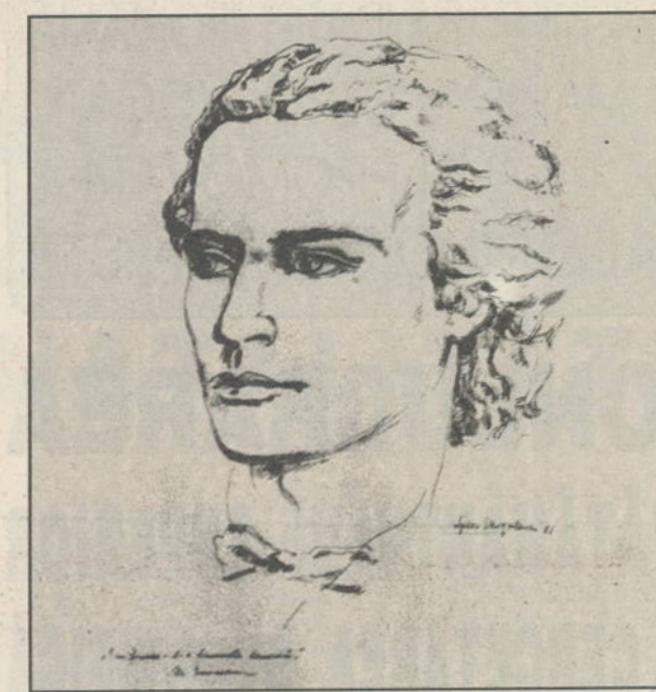
REVISTA
OPINIA
națională

TIPOGRAFIA

FED

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Desene de Spiru Vergulescu